

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ปีงบประมาณ 2565 รอบ 2

เขตสุขภาพที่ 6 จังหวัดสระแก้ว

ประเด็นที่ 4 : สุขภาพกลุ่มวัย (สุขภาพจิต)

ประเด็นตรวจราชการ : สุขภาพกลุ่มวัยและสุขภาพจิตเด็ก

หัวข้อ / ตัวชี้วัด : สุขภาพเด็ก- ระดับสติปัญญาเฉลี่ย IQ ของเด็กไทย

ตัวชี้วัด: ร้อยละ 64 ของเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วนและส่วนสูงเฉลี่ยที่อายุ 5 ปี

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

1. ร้อยละของหญิงตั้งครรภ์มีภาวะโลหิตจาง (ไม่เกินร้อยละ 14)
2. ร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และโฟลิก (ร้อยละ 100)
3. ร้อยละของเด็กอายุ 6-12 เดือน มีภาวะโลหิตจาง (ไม่เกินร้อยละ 20)
4. ร้อยละของเด็กอายุ 6 เดือนถึง 5 ปี ได้รับยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก (ร้อยละ 80)
5. ระดับค่ามัธยฐานไอโอดีนในปัสสาวะหญิงตั้งครรภ์ (มากกว่าหรือเท่ากับ 150 ไมโครกรัมต่อลิตร)
6. เด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการชั่งน้ำหนัก วัดความยาว/ส่วนสูง (ร้อยละ 90)
7. ร้อยละเด็กอายุ 0-5 ปี มีภาวะเตี้ย (ไม่เกินร้อยละ 10)
8. ชุมชน/หมู่บ้านไอโอดีน (เป้าหมาย ปี 2565 จำนวน 70 ชุมชน/หมู่บ้าน)

1) เป้าหมาย และผลงาน

ระดับสติปัญญาเฉลี่ย (IQ) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปี 2564 เท่ากับ 101.7 ผ่านค่าเป้าหมาย การติดตามเฝ้าระวังด้านโภชนาการโดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ร้อยละ 87.35 ต่ำกว่าเป้าหมาย ภาวะสูงดีสมส่วนในเด็กอายุ 0-5 ปี ร้อยละ 62.93 ไม่ผ่านค่าเป้าหมาย โดยส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กชาย 109.25 เซนติเมตร ส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กหญิง 108.81 เซนติเมตร ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ส่วนภาวะเตี้ย ร้อยละ 9.93 ผ่านค่าเป้าหมาย และจากการเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบเด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการตรวจคัดกรอง ร้อยละ 88.71 (เป้าหมาย ร้อยละ 90) ไม่ผ่านค่าเป้าหมาย พัฒนาการสมวัย ร้อยละ 85.17 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 85) การช่วยเหลือ ส่งต่อ และติดตาม ร้อยละ 84.99 ต่ำกว่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 90) ส่วนพัฒนาการสงสัยล่าช้าร้อยละ 26.31 สูงกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 20) ร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และโฟลิก ร้อยละ 86.4 ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 100) ระดับค่ามัธยฐานไอโอดีนในปัสสาวะหญิงตั้งครรภ์ 159.6 ไมโครกรัมต่อลิตร สูงกว่าเกณฑ์ และร้อยละ 44.4 มีปริมาณไอโอดีนในปัสสาวะต่ำ ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ไม่เกินร้อยละ 50) ผลการคัดกรองภาวะขาดสารไอโอดีนในเด็กแรกเกิด ร้อยละ 9.02 สูงกว่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 3) แต่มีแนวโน้มลดลง ชุมชนหมู่บ้านไอโอดีน 127 แห่ง ร้อยละ 173.97 ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย 73 แห่ง) และร้านอาหารที่ใช้เกลือและผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีน จำนวน 81 แห่ง ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย 20 แห่ง)

2) สรุปสถานการณ์

สถานการณ์แม่และเด็กจังหวัดสระแก้ว ปีงบประมาณ 2565 จังหวัดสระแก้ว อัตราตายมารดา 144.93 ต่อแสนการเกิดมีชีพ สูงกว่าค่าเป้าหมายและมีแนวโน้มสูงขึ้น มารดาตาย 4 ราย จากสาเหตุทางตรง 2

ราย ได้แก่ Pulmonary embolism, Placenta Accreta (PPH หรือ RCA) และสาเหตุทางอ้อม (Indirect cause) จำนวน 2 ราย ได้แก่ Covid-19, Heart diseases (Cardiogenic shock) จังหวัดได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาและวิเคราะห์สาเหตุการตาย พบหญิงตั้งครรภ์ไม่ได้รับวัคซีนโควิด-19 มีโรคอ้วนและภาวะปอดบวมรุนแรง และหญิงตั้งครรภ์มีโรคคลื่นหัวใจรั่ว ไม่ได้รับการวางแผนการตั้งครรภ์และการยุติการตั้งครรภ์ ในปีงบประมาณ 2561-65 มารดาเสียชีวิต 11 ราย เป็นสาเหตุทางตรง 4 ราย ทางอ้อม 5 ราย และอุบัติเหตุ 2 ราย ร้อยละ 66.66 เป็นครรภ์เสี่ยงทั้งทางด้านสูติกรรมและอายุกรรม พบปัญหา delay decision to seek care ร้อยละ 55.6 และ delay in receiving adequate health care ร้อยละ 44.4 การดำเนินงานด้านแม่พบการฝากครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์ทั้งในด้านการฝากครรภ์ครั้งแรกก่อนหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ ร้อยละ 82.58 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 75) หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ ร้อยละ 77.83 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 75) การดูแลหลังคลอด 3 ครั้งตามเกณฑ์ ร้อยละ 66.45 (เป้าหมาย ร้อยละ 75) ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย จากการเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบเด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการตรวจคัดกรอง ร้อยละ 88.71 ต่ำกว่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 90) พัฒนาการสมวัย ร้อยละ 85.17 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 85) การช่วยเหลือ ส่งต่อ และติดตาม ร้อยละ 84.99 ต่ำกว่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 90) ส่วนพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 26.31 สูงกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 20) เด็กได้รับการติดตามกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการด้วย TEDA4I ร้อยละ 80 ผ่านค่าเป้าหมาย การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ พบหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิก ร้อยละ 86.4 ไม่ผ่านเกณฑ์ (เป้าหมาย ร้อยละ 100) และพบภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ 22.62 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ในปี 2564 ค่ามัธยฐานไอโอดีนในปัสสาวะหญิงตั้งครรภ์ เท่ากับ 159.6 ไมโครกรัมต่อลิตร สูงกว่าเกณฑ์ และร้อยละ 44.4 มีปริมาณไอโอดีนในปัสสาวะต่ำ ผ่านค่าเป้าหมาย ผลการตรวจคัดกรองภาวะสงสัยพร่องไทรอยด์ฮอร์โมนในเด็กแรกเกิด ร้อยละ 9.02 สูงกว่าเป้าหมาย คราวเรือนมีการใช้เกลือบริโภคน้ำเสริมไอโอดีนที่มีคุณภาพ 20-40 ppm และร้านอาหารที่ใช้เกลือและผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีน ผ่านค่าเป้าหมาย พบภาวะสูงตีสมส่วนในเด็กอายุ 0-5 ปี ร้อยละ 62.93 ไม่ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 64) โดยส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กชาย 109.25 เซนติเมตร ส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กหญิง 108.81 เซนติเมตร ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ภาวะอ้วน ร้อยละ 9.89 สูงกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 9) ภาวะเตี้ย ร้อยละ 9.93 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 10) และภาวะผอม ร้อยละ 4.83 (เป้าหมาย ร้อยละ 5) ผ่านค่าเป้าหมาย เด็กแรกเกิดถึงอายุ 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว ร้อยละ 49.65 ใกล้เคียงค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 50) การจ่ายน้ำเสริมธาตุเหล็ก ร้อยละ 78.98 ไม่ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 80) ผลการตรวจความเข้มข้นเลือด (Hct) พบภาวะโลหิตจางในเด็กอายุ 6-12 เดือน ร้อยละ 15.33 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 20) จังหวัดมีการประชุม MCH Board เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาทั้งในส่วนของมารดาและเด็ก จังหวัดได้มีการวิเคราะห์และปรับแผนในการดำเนินงานโดยให้อายุรแพทย์มาร่วมในการดูแลในรายที่เป็นครรภ์เสี่ยง การวางแผนการมีบุตรและการยุติการตั้งครรภ์เมื่อมีภาวะเสี่ยง และมีการใช้ CPG และ standing order ในทุกโรงพยาบาล

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดพบหญิงตั้งครรภ์และหลังคลอดภายใน 6 สัปดาห์ ติดเชื้อจำนวน 96 ราย มารดาเสียชีวิตจากโควิด-19 จำนวน 1 ราย ร้อยละ 1.04 หญิงตั้งครรภ์ได้รับวัคซีนโควิด-19 เข็ม 1 จำนวน 1,188 ราย ร้อยละ 92.52 และ เข็ม 2 จำนวน 1,065 ราย ร้อยละ 82.94 ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย การติดเชื้อในเด็กปฐมวัย จำนวน 3,960 ราย ส่วนใหญ่สัมผัสจากคนใกล้ชิด ไม่พบเด็กเสียชีวิต กลุ่มอายุ 6-14 ปี ติดเชื้อจำนวน 293 คน ร้อยละ 7.30 เด็กอายุ 12-18 ปี ได้รับวัคซีนเข็ม 1 ร้อยละ 85 (เป้าหมาย ร้อยละ 85) เด็กอายุ 5-11 ปี ได้รับวัคซีนเข็ม 1 ร้อยละ 59 (ข้อมูล กรมควบคุมโรค ณ วันที่ 7 มิ.ย. 2565)

จังหวัดสระแก้ว การเปิดเรียนของโรงเรียน on site จำนวน 331 แห่ง ร้อยละ 100 โรงเรียนเข้ามาประเมิน TSC plus จำนวน 331 แห่ง ผ่านการประเมิน ร้อยละ 100 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งหมด 181 แห่ง เปิดเรียน จำนวน 178 แห่ง ร้อยละ 98.34 เข้าประเมิน TSC plus จำนวน 172 แห่ง ร้อยละ 95.03 ผ่านการประเมิน ร้อยละ 100 ยังไม่พบการติดเชื้อเป็นกลุ่มก้อน

3) ปัญหา/จุดร่วมที่สะท้อนปัญหา หรือความเสี่ยงต่อความสำเร็จของงาน

- 3.1 การดำเนินงานด้านแม่ คุณภาพการฝากครรภ์ การวางแผนการมีบุตรเมื่อพร้อมและการยุติการตั้งครรภ์เมื่อพบความเสี่ยง
- 3.2 การคัดกรองและติดตามพัฒนาการเด็กยังต่ำกว่าเป้าหมาย จากปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19
- 3.3 การดำเนินงานเพื่อคัดกรองและป้องกันปัญหาและความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะทุพโภชนาการในหญิงตั้งครรภ์ ได้แก่ ภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์สูง ภาวะไอโอดีนต่ำในเด็กแรกเกิด

4) ข้อเสนอเชิงนโยบาย/ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงพัฒนา

- 4.1 การทบทวนการดำเนินงานตาม CPG และ standing order ในภาวะตกเลือดและภาวะความดันโลหิตสูงในหญิงตั้งครรภ์โดยคณะอนุกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการบริการสาธารณสุข (อคม.)
- 4.2 การเฝ้าระวังและดำเนินการเชิงรุกทั้งในระยะตั้งครรภ์และหลังคลอด การให้ความรู้โดยเฉพาะเรื่องปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการตั้งครรภ์และการคลอด และอาการที่ต้องรีบมาพบแพทย์ การวางแผนการมีบุตรเมื่อพร้อมและการยุติการตั้งครรภ์เมื่อพบความเสี่ยง และภาวะโภชนาการซึ่งมีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการ พัฒนาการ และสติปัญญาของเด็ก
- 4.3 สนับสนุนการใช้ยา progesterone ในการป้องกันการคลอดก่อนกำหนด ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีประวัติคลอดก่อนกำหนด

5) ปัจจัยความสำเร็จ

- มีนโยบายและถ่ายทอดแนวทางในการดำเนินงานลงสู่พื้นที่ และมีการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการ MCH ทั้งในส่วนของแม่และเด็ก
- มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กอายุ 3-6 ปี ด้วยโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัย (Preschool Parenting Program: Triple-P) ในโรงเรียนนาร่อง “โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในพื้นที่ทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี”

6) ประเด็นที่ควรกำกับติดตามการตรวจราชการ

- การกำกับ ติดตามในเรื่องการดูแลครรภ์เสี่ยง การทบทวนการดำเนินงานตาม CPG และ standing order โดยเฉพาะในภาวะตกเลือดและภาวะความดันโลหิตสูงในหญิงตั้งครรภ์โดยคณะอนุกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการบริการสาธารณสุข (อคม.)
- กำกับ ติดตามการดำเนินงานการฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์คุณภาพของเขตสุขภาพ (PPA)
- การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการในแม่และเด็ก โดยเฉพาะภาวะขาดสารไอโอดีนและธาตุเหล็ก
- การให้ยา progesterone ในหญิงตั้งครรภ์เพื่อลดภาวะคลอดก่อนกำหนด
- การดำเนินงานตามมาตรฐานการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของสถานพัฒนาเด็กและโรงเรียน

ผู้รายงาน: แพทย์หญิงสุนีย์ เชื้อสุวรรณชัย

ตำแหน่ง: นายแพทย์ชำนาญการ

วัน/เดือน/ปี: 18 มิถุนายน 2565

โทร: 081 647 8119

E-mail: suneemuk@ymail.com